



# JAARREKENING 2017

## **INHOUD**

Pagina

<b>JAARVERSLAG</b>	<b>1</b>
1 Vereniging en samenstelling bestuur	1
<b>JAARREKENING</b>	<b>6</b>
1 Balans per 31-12-2017	6
2 Staat van baten en lasten over het jaar 2017	8
3 Kasstroomoverzicht	9
4 Grondslagen	10
4.1 Toelichting op de balans	12
5 Toelichting op de staat van baten en lasten	18
5.1 Toelichting op de staat van baten en lasten	18
5.2 Resultaatbestemming	24
<b>OVERIGE GEGEVENS</b>	<b>25</b>
1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	25
<b>BIJLAGEN</b>	<b>28</b>
1 Exploitatie	28
1.1 Specificatie en verdeling kosten naar bestemming, totalen	28
2 Exploitatie	29
2.1 Specificatie en verdeling kosten naar bestemming, gedetailleerd	29

## 1 Vereniging en samenstelling bestuur

### **Activiteiten vereniging**

De vereniging stelt zich ten doel:

Hulp te bieden aan kwetsbare groepen overal ter wereld, als ook in Nederland, om toegang tot en recht op: gezondheidszorg te bevorderen en naar kennis en geweten te getuigen over schendingen van de mensenrechten, alsmede het geven van voorlichting aan het publiek, alles in de meest ruime zin des woords.

### **Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm**

De statutaire naam van de Vereniging is Dokters van de Wereld, de vestigingsplaats is Amsterdam. Dokters van de Wereld is een Vereniging met volledige rechtsbevoegdheid.

De vereniging Dokters van de Wereld is ingeschreven in het handelsregister van de Amsterdamse Kamer van Koophandel onder nummer 40539494.

Dokters van de Wereld beschikt over:

- ANBI status (Algemeen Nut Beogende Instellingen);
- CBF keurmerk;
- Privacy statement.

### Samenstelling van het BESTUUR

1. Voorzitter: Paul Meijs, organisatieadviseur en manager ontwikkelingsorganisaties. Nevenfunctie: lid van de internationale Projecten Commissie van het Leger des Heils
2. Penningmeester: Hans van Rooijen, financieel management;
3. Secretaris: Roelinde Bakker, innovator en senior projectmanager in de zorg
4. Algemeen bestuurslid: Annette de Graaf, manager en adviseur volksgezondheid;
5. Algemeen bestuurslid: Chantal van der Horst, plastisch chirurg, deelnemend chirurg Operatie Glimlach;
6. Algemeen bestuurslid: Else Cerezo-Weijsenfeld, advocaat;
7. Algemeen bestuurslid: Els Reijn, arts en medisch adviseur maatschappij en gezondheid.

Op 9 november 2017 heeft Ton Teunnissen , arts M&G, MPH, epidemioloog het voorzitterschap over genomen van Paul Meijs.

De bestuurders van Dokters van de Wereld werken onbezoldigd. Bestuurders kunnen net als de vrijwilligers reiskosten declareren.

## 1. Verslag van het bestuur

In 2017 is ingezet op het verder vergroten van bereik en kwaliteit van onze interventies en het verduurzamen van onze hulpprogramma's. Binnen onze programma's is een start gemaakt met een integrale aanpak waarin directe hulpverlening, data, onderzoek, pleitbezorging en communicatie samenwerken in een ketenaanpak. Met de groei van activiteiten die we in 2015 en 2016 hebben doorgemaakt was het evenzeer nodig dat de interne organisatie efficiënter en effectiever werd ingericht. In 2016 werden eerste grote slagen gemaakt en in 2017 zijn nieuwe functies op specifieke vakgebieden als communicatie, vrijwilligers management en bedrijfsvoering aangesteld en is er hard gewerkt aan het creëren van verbinding en synergie tussen afdelingen en programma's. Ook zijn de samenwerkingsverbanden met het MdM netwerk versterkt door bij te dragen aan de verdere integratie op het gebied van gezamenlijke sturing en door deel te nemen aan EU AID vrijwilligers initiatief. Ook vonden er uitwisselingsbezoeken plaats tussen MdM-afdelingen.

In financiële zin hebben we een dynamisch jaar achter de rug. Er lag een duidelijk streven om de investeringen van 2016 van 100k in 2017 te kunnen terug verdienen. In de praktijk is dit te ambitieus geweest en is een langere return on investment nodig. De veranderingen in teamsamenstelling en verdere groei in activiteiten heeft druk op mankracht en middelen gezet om optimaal acquisitie te kunnen voeren. We sluiten 2017 af met een positief resultaat van 30k. De beoogde groei in inkomsten op privaat en vermogensfondsen is lager uitgevallen. De investeringen vanuit het team op acquisitie heeft er wel voor gezorgd dat we 2018 met een gezondere dekking ingaan dan 2017. De investeringen werpen haar vruchten af. Echter het vinden van optimale balans tussen pas op de plaats en investeren is een bestuurlijke uitdaging. De reserves bedroegen per eind december 2017 € 336.855. Ongeveer 94% hiervan betreft de continuïteitsreserve. Omdat de continuïteitsreserve per eind december 2012 aan de lage kant was (€ 213.695) heeft het bestuur besloten deze te verhogen tot € 316.111 per einde 2014. Dit is in lijn met het reservebeleid van de organisatie dat een continuïteitsreserve van vijf maanden operationele kosten voorschrijft, zodat een onverwachte daling in de inkomsten opgevangen kan worden uit de continuïteitsreserve.

Bestemmingsreserves bevatten gelden waaraan door het bestuur ten behoeve van de doelstelling een bestemming is gegeven. Deze bestemmingsreserve is in 2017 aangevuld uit het bereikte bedrijfsresultaat.

In 2015 en 2017 is geïnvesteerd in een twee zorgbussen. In beide jaren is tevens een 'vooruit ontvangen investeringsbijdrage' gevormd. De in 2015 en latere jaren te boeken afschrijvingskosten worden gecompenseerd vanuit dit fonds, zodat ze niet ten laste van dat jaar komen.

Dokters van de Wereld sluit iedere vorm van (speculatief) beleggen uit. Tijdelijk beschikbare liquide middelen worden op euro-spaarrekeningen bij verschillende banken geplaatst (ASN, ING en ABN-AMRO). Het concentratie risico, rente, bankkosten en de score op de Eerlijke Bankwijzer zijn punten van overweging bij de keuze van de bank.

Er is een duidelijke omslag zichtbaar naar een meer resultaatgerichte benadering van de organisatie. Er wordt hard gewerkt aan de kwaliteit van processen. Zowel in het primaire als secundair proces. Er wordt niet meer geïnvesteerd in uitbreiding van activiteiten, zolang bestaande projecten onvoldoende financieel zijn gedekt of dat er een dekkingsplan voor is gerealiseerd. De omslag naar een bredere externe oriëntatie wordt voortgezet in 2018. In 2018 wordt gestart met een hoger percentage reeds contracteerde donoren en verworven baten dan vergelijkbaar met de situatie begin 2017.

## 2. Inleiding op de jaarrekening

De jaarrekening van 2017 omvat de financiële gegevens van de vereniging Dokters van de Wereld en geeft verantwoording over de opbrengsten, bestedingen en financiële positie van de organisatie.

De jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Het doel van deze richtlijn is uniform inzicht te verschaffen in de werving van fondsen en de daadwerkelijke besteding aan het doel waarvoor deze fondsen geworven zijn. In aanvulling daarop hebben de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI) en het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) enkele richtlijnen opgesteld. Zo past Dokters van de Wereld bijvoorbeeld de VFI-regeling 'Beloning directeuren' en de VFI-richtlijn 'Financieel beheer goede doelen' toe.

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) beoordeelt het bestuur en beleid van fondsenwervende instellingen, hoe geld wordt geworven, hoe het wordt besteed en hoe daarover verslag wordt uitgebracht. Om in aanmerking te komen voor het CBF-keurmerk moet aan een aantal vaste regels zijn voldaan. Een voorbeeld daarvan is de inrichting van het jaarverslag en de jaarrekening volgens de bovengenoemde Richtlijn 650. Dokters van de Wereld is in 2017 na de gebruikelijke, periodieke hertoetsing door het CBF opnieuw erkend als keurmerkhouders.

### Toelichting op de inkomsten

Het werk van Dokters van de Wereld wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun van particulieren, bedrijven, fondsen, loterijen en bijdragen in natura in de vorm van "gedoneerde" vrije tijd van de vele vrijwilligers. De inkomsten worden onderverdeeld in 'Baten van particulieren', 'Baten van fondsen', 'Subsidies Overheden', 'Baten van loterij organisaties', 'baten van bedrijven' en 'Overige baten'.

In 2017 daalden de totale inkomsten van € 2.020.786 in 2016 naar € 1.944.303 in 2017. Dit is lager dan de begroting van € 2.156.079. De daling wordt met name verklaard uit het verschuiven van inkomsten uit donoren naar 2018 en tegenvallende baten uit werving van particulieren. Met name veroorzaakt door een hogere uitstroom van particuliere donoren dan wat werd verwacht. We zien we dat fondsenwerving en het rendement daarop meer tijd vraagt en dat we daarmee vaststellen dat de doelen voor 2017 ambitieus waren.

De totale inkomsten van € 1.944.303 zijn als volgt opgebouwd:

Baten van particulieren	€ 584.549
Baten van fondsen	€ 469.256
Subsidies overheden	€ 25.025
Baten van loterij organisaties	€ 811.125
Baten van bedrijfsleven	€ 15.388
Overige baten	€ 38.960

### Inkomsten uit eigen fondsenwerving

Dokters van de Wereld heeft in 2017 een bedrag van € 1.905.343 opgehaald met eigen fondsenwerving. Ten opzichte van 2016 is dit een daling met € 85.655, voornamelijk als gevolg van inkomsten uit familie- en vermogensfondsen voor onze hulpprogramma's die vooruitgeschoven zijn naar 2018 en achterblijvende baten van particulieren. De structurele steun vanuit donateurs is belangrijk in ons werk. Hierin investeren we extra op binding & behoud.

### Inkomsten uit loterijen

De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is erg belangrijk voor ons werk. De jaarlijkse bijdrage maakt een groot verschil, en mede dankzij de bijdrage uit de extra trekking voor de Zorgbus zijn zij een nog grotere partner van Dokters van de Wereld geworden.

### Donaties in tijd

Dokters van de Wereld is een vrijwilligersorganisatie. Naast donaties in geld ontvangt Dokters van de Wereld ook veel donaties in tijd. Niet alleen bestaat de bezetting van het hoofdkantoor voor een deel uit vrijwilligers, ook voor de projecten zijn de bijdragen van medische vrijwilligers van grote waarde. Zo gaan de chirurgische teams op vrijwillige basis mee met de missies van het Operatie Glimlach project en wordt het Zorgrecht project grotendeels uitgevoerd door vrijwilligers.

## Toelichting op bestedingen

De bestedingen worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

1. Bestedingen aan de doelstelling; deze bestedingen bestaan uit structurele hulp, noodhulp, voorbereiding en coördinatie vanuit Nederland ten behoeve van de binnenlandse en buitenlandse hulpprojecten en voorlichting en bewustwording.
2. Bestedingen voor werving van baten (fondsenwerving)
3. Kosten Beheer en Administratie

In 2017 bedroegen de totale bestedingen € 1.934.901, waarvan € 1.567.551 is besteed aan de doelstellingen, € 243.112 aan fondsenwerving en € 124.238 aan kosten voor beheer en administratie. Daarmee komt het percentage "besteed aan doelstellingen" op 80,6%  
De totale bestedingen kwamen ruim lager uit dan begroot, namelijk € 120.960

### 1. Middelen besteed aan doelstelling

#### Vorbereiding en coördinatie

Dokters van de Wereld voert projecten uit in eigen beheer in het buitenland en in Nederland. Ter ondersteuning van de projecten en voorlichtingsactiviteiten zijn verschillende disciplines op het kantoor betrokken bij de voorbereiding en coördinatie. Zo staan zij dagelijks in direct contact met de veldteams die ter plaatse activiteiten uitvoeren. De ondersteuning die vanuit Dokters van de Wereld geboden wordt aan projecten zijn zowel logistieke voorbereidingen (werving en selectie van projectstaf, briefing, ticket, transport) als inhoudelijke voorbereiding en begeleiding. Het projectteam in het veld en de medewerkers op kantoor hebben een gedeelde verantwoordelijkheid in het opvolgen van de voortgang en het proces van projectuitvoeren, evaluaties en kwaliteit. Relatie- en contractbeheer met donoren is ook een gedeelde verantwoordelijkheid.

#### Structurele hulp, noodhulp en pleitbezorging

De meeste activiteiten van Dokters van de Wereld zijn gericht op de uitvoering en ondersteuning van projecten met een structureel karakter, die een looptijd van 3 tot 5 jaar hebben. Het merendeel van de projecten wordt door Dokters van de Wereld zelfstandig uitgevoerd in o.a. Nederland en middels Operatie Glimlach in Tanzania, Marokko en Sierra Leone.

Dokters van de Wereld voert zelf geen noodhulp activiteiten uit. Dokters van de Wereld ondersteunt echter wel noodhulp projecten van zusterorganisaties binnen het Médecins du Monde netwerk. Gedurende het jaar ondersteunen wij en vragen wij aandacht voor projecten van het Médecins du Monde netwerk. In 2017 betrof dit projecten van Médecins du Monde Frankrijk in Kenia en Syrie. Vanuit de ketenaanpak is pleitbezorging en datacollectie binnen onze eigen programma's sterker ingebed. Er is een onderzoekagenda vastgesteld voor Zorgrecht en Operatie Glimlach en werden op beide programma's onderzoeken uitgevoerd. Vanuit onze rol als pleitbezorger zijn er ad hoc acties uitgevoerd als wel structurele acties vanuit de gekozen prioritaire gebieden. Waar we in 2016 ingezet hadden om de afdeling pleitbezorging en onderzoek als zelfstandige afdeling te laten fungeren hebben we met de integrale aanpak is de afdeling meer samengesmolten met programma's.

De kosten voor structurele, noodhulp en pleitbezorging bedroegen € 1.354.837

#### Voorlichting en bewustwording

Dokters van de Wereld biedt directe hulp en steun aan kwetsbaren en getuigt van misstanden die wij zien. Voorlichting aan en bewustwording van het publiek en specifieke doelgroepen is een belangrijk onderdeel van ons werk en maakt deel uit van onze missie.

In 2017 is € 212.714 besteed aan voorlichting en bewustwording. Dit geld is besteed aan het opzetten en uitvoeren van het voorlichtings- en bewustwordingsbeleid in de vorm van onder andere evenementen, campagnes en publieksvoorlichting. Tevens draagt de communicatieafdeling actief bij in pleitbezorging en ondersteunt programmateams in de ontwikkeling en uitvoering van communicatieactiviteiten en campagnes. Deze kosten zijn opgenomen in iedere afzonderlijke programmabegroting. Waar communicatie in 2015 en 2016 merendeel een ondersteunende rol had naar programma's en fondsenwerving heeft de afdeling in 2017 meer ruimte gekregen om actief te gaan werken aan het ontwikkelen van campagnes en acties gericht op het publiek. Extra mankracht is aangesteld op communicatie. Met de lage naamsbekendheid van vier procent merken we in de praktijk ook een obstakel in het krijgen van beweging rond thema's waar wij op werken.

### 2. Middelen besteed aan eigen fondsenwerving

In 2016 heeft Dokters van de Wereld € 243.112 besteed aan de werving van eigen baten. Dit is 12,8% van de baten uit eigen fondsenwerving. Een daling ten opzichte van 2016, hierdoor Dokters van de Wereld blijft hiermee ruim onder het door het CBF vastgestelde maximum percentage van gemiddeld 25% over een periode van 3 jaar.

De uitgaven aan Eigen Fondsenwerving blijft hiermee onder de begroting voor 2017.

In deze bestedings-categorie worden kosten opgenomen voor de werving van donateurs, marketing,

fondsenwervende mailingen, organisatie van evenementen, aanvragen bij bedrijven en fondsen.  
De relatieve verhouding van de wervingskosten baten t.o.v. de totale baten is 12,8%.

### 3. Middelen besteed aan beheer & administratie

Onder deze categorie vallen kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan onze doelstelling of fondsenwerving. Dit betreft een deel van de kosten voor het management en de financiële en personeelsadministratie. In 2017 kwamen deze kosten uit op € 124.238, bijna € 9.370 onder de begroting. Met 6,4% kosten voor beheer en administratie komt Dokters van de Wereld dit jaar in overleg met het bestuur boven het door het bestuur vastgestelde maximum van 4% uit. (bijlage Kengetallen)

De stijging in beheer en administratie kosten wordt mede veroorzaakt door aanstellen extra mankracht als hoofd bedrijfsvoering en HR als wel door het maken van investeringen op IT. Het bestuur heeft vastgesteld dat een investering op interne organisatie nodig is om de plannen op groei beter te kunnen managen en directie als programma team meer vrij te spelen op inhoud en de stap naar buiten. We verwachten dat de stijging op B&A geleidelijk weer zal dalen in de komende 2 jaren naar de vastgestelde 4%.

#### Kengetallen 2013 - 2017

	Omschrijving	2017	2016	2015	2014	2013
1.	% besteed aan doelstelling	80,6%	76,9%	84,7%	83,1%	88,7%
2.	% eigen fondsen werving	12,8%	25,9%	20,5%	19,6%	12,8%
3.	% beheer en administratie	6,4%	5,1%	3,7%	3,5%	2,8%

1. Besteed aan de Doelstelling: dit is het totaal van de besteding aan de doelstelling, gedeeld door het totaal van de baten. Hiervoor is geen externe of interne norm vastgesteld.
2. Percentage kosten Eigen Fondsenwerving: dit is het totaal van de kosten eigen fondsenwerving gedeeld door de baten uit eigen fondsenwerving. De norm van maximaal 25% (gemiddeld over 3 jaar) is vastgesteld door het CBF.
3. Beheer en Administratie: dit is het totaal van de kosten voor beheer en administratie, gedeeld door de totale lasten. De norm van maximaal 4% is intern door het bestuur van Dokters van de Wereld vastgesteld.

Balans na resultaatverdeling

	<b>31-12-2017</b>	<b>31-12-2016</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
<b><u>Vaste activa</u></b>		
<b>Materiële vaste activa</b>		
Inventaris	28.097	37.499
Computerapparatuur	28.971	35.088
Database	1.864	8.734
Zorgbussen	<u>128.389</u>	<u>96.511</u>
	<b>187.321</b>	<b>177.832</b>
<b>Financiële vaste activa</b>		
Waarborgsommen	<u>10.097</u>	<u>12.327</u>
	<b>10.097</b>	<b>12.327</b>
<b><u>Vlottende activa</u></b>		
Overige kortlopende vorderingen	<u>131.268</u>	<u>116.252</u>
	<b>131.268</b>	<b>116.252</b>
<b>Liquide middelen</b>		
Kas	2.851	2.016
ABN AMRO Bank nv	89.439	87.298
Andere banken	<u>413.964</u>	<u>708.668</u>
	<b>506.254</b>	<b>797.982</b>
 <b>ACTIVA</b>	 <b><u>834.940</u></b>	 <b><u>1.104.393</u></b>



Balans na resultaatverdeling

	<b>31-12-2017</b>		<b>31-12-2016</b>
	<b>€</b>		<b>€</b>
<b><u>Eigen vermogen</u></b>			
Continuïteitsreserve	316.111	316.111	
<b>Continuïteitsreserve</b>	<b>316.111</b>		<b>316.111</b>
Bestemmingsreserve	11.342	149.439	
Resultaat lopend boekjaar	9.402	-138.097	
<b>Bestemmingsreserve</b>	<b>20.744</b>		<b>11.342</b>
	<b>336.855</b>		<b>327.453</b>
<b><u>Vreemd vermogen</u></b>			
<b>Langlopende schulden</b>			
Vooruitontvangen investeringsbijdrage	128.386	100.826	
Vooruitontvangen opbrengst uit loterijen en programmaverplichtingen	0	310.250	
	<b>128.386</b>		<b>411.076</b>
<b>Kortlopende schulden en overlopende passiva</b>			
Te besteden tbv projecten en vooruitontvangen	130.085	47.000	
Crediteuren	89.274	47.333	
Te betalen loonheffing	25.463	48.693	
Overige schulden	124.877	222.838	
	<b>369.699</b>		<b>365.864</b>
<b>PASSIVA</b>	<b>834.940</b>		<b>1.104.393</b>

Staat van baten en lasten

	2017	2017	2016
		<b>begroting</b>	
Baten van particulieren	584.549	613.771	637.690
Baten van bedrijfsleven	15.388	20.000	0
Baten van vermogensfondsen	469.256	635.000	446.735
Baten van loterijorganisaties	811.125	776.100	871.601
baten van subsidies van overheden	25.025	70.000	9.720
Baten van andere fondsenwervende organisaties	0	0	25.252
<b>Som van de geworven baten</b>	<b>1.905.343</b>	<b>2.114.871</b>	<b>1.990.998</b>
Overige baten	38.960	41.208	29.788
<b>Som van de baten</b>	<b>1.944.303</b>	<b>2.156.079</b>	<b>2.020.786</b>
Lasten			
Besteed aan doelstellingen			
Voorlichting en bewustmaking	212.714	242.416	235.387
Vorbereiding en coördinatie	131.549	0	0
Bijdrage projecten onder regie van Médecins du Monde (MdM-F)	51.336	113.132	61.415
Directe kosten projecten onder regie van Dokters van de Wereld	1.171.952	1.324.949	1.362.301
	<b>1.567.551</b>	<b>1.680.497</b>	<b>1.659.103</b>
Werving baten			
Eigen fondsenwerving	243.112	241.756	389.540
	<b>243.112</b>	<b>241.756</b>	<b>389.540</b>
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	124.238	133.608	110.240
	<b>124.238</b>	<b>133.608</b>	<b>110.240</b>
Som der lasten	<b>1.934.901</b>	<b>2.055.861</b>	<b>2.158.883</b>
Saldo voor financiële baten en lasten	9.402	100.218	-138.097
Saldo van baten en lasten	<b>9.402</b>	<b>100.218</b>	<b>-138.097</b>
<b>Bestemming saldo van baten en lasten:</b>			
<b>Toevoeging/onttrekking aan:</b>			
continuïteitsreserve	0	0	0
bestemmingsreserve	9.402	0	-138.097
	<b>9.402</b>	<b>0</b>	<b>-138.097</b>

Kasstroomoverzicht

De mutatie van de geldmiddelen is als volgt te analyseren:

	<b>2017</b>
	<b>€</b>
<b>Bedrijfsresultaat</b>	<b>9.402</b>
Totaal afschrijvingen	61.785
<b>Afschrijvingen / mutatie voorzieningen</b>	<b>61.785</b>
Mutatie kortlopende vorderingen	-491.238
Mutatie kortlopende schulden	3.835
<b>Mutatie werkkapitaal</b>	<b>-11.181</b>
 <b>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</b>	 <b><u>60.006</u></b>
 <b>Overige operationele activiteiten</b>	 <b>0</b>
 <b>Kasstroom uit operationele activiteiten</b>	 <b><u>60.006</u></b>
 Investeringsactiviteiten	 -71.274
<b>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</b>	<b>-71.274</b>
Mutatie andere schulden	243.125
 <b>Mutatie geldmiddelen</b>	 <b><u>-291.728</u></b>
  Liquide middelen per 31-12-2016	  <b><u>797.982</u></b>
 Liquide middelen	
Kas	2.851
ABN AMRO Bank nv	89.439
Andere banken	413.964
<b>Liquide middelen</b>	<b><u>506.254</u></b>

Grondslagen van kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.  
De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.  
Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

## Grondslagen

### Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform de "Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende Instellingen" (RJ650). Het doel van deze richtlijn is goed inzicht te geven in de kosten van een organisatie en de besteding van inkomsten in relatie tot het doel waarvoor de fondsen bijeengebracht zijn. Deze richtlijn wordt door het Centraal Bureau Fondsenwerving toegepast en getoetst voor verlenging van het CBF keurmerk.

Deze jaarrekening is opgesteld naar de grondslag van historische kosten.

### Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers over het voorgaande boekjaar zijn waar nodig aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

### Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De activa en passiva zijn opgenomen voor de nominale waarde tenzij in onderstaande toelichting anders is vermeld.

### Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van de jaarlijkse afschrijvingen, welke worden berekend op basis van de geschatte economische levensduur.

### Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk zijn aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

### Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de vereniging.

## Grondslagen voor de resultaatbepaling

### Algemeen

Alle baten en lasten die betrekking hebben op de activiteiten en dergelijke, uitgevoerd in het verslagjaar, worden daaraan toegerekend.

### Afschrijving

De afschrijvingen op de materiële vaste activa worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de verschillende activa, rekening houdend met de verwachte economische levensduur daarvan.

## Toelichting behorende bij jaarrekening 2017

### **Resultaatbepaling**

In de jaarrekening zijn de ontvangsten en uitgaven toegerekend aan de periode, waarop deze betrekkinghebben. Voor zover van toepassing is de begroting ter vergelijking opgenomen.

### **Baten uit eigen fondsenwerving**

Dit betreft voornamelijk baten uit mailing-acties, evenementen, donaties en nalatenschappen. Eveneens zijn inkomsten en subsidies van bedrijven, stichtingen en vermogensfondsen hieronder opgenomen. Deze inkomsten worden opgenomen in het boekjaar waarin de bestedingen hebben plaatsgevonden. Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld dan wel ontvangen is.

### **Baten uit acties derden**

De ontvangen bijdragen van de Nationale Postcode Loterij en de Vriendenloterij zijn als 'Baten acties derden' opgenomen.

### **Besteed aan doelstelling, werving baten, gezamenlijke acties en beheer en administratie**

De bestedingen bestaan uit organisatiekosten en directe kosten. Onder organisatiekosten worden verstaan de personeelskosten, huisvestingskosten kantoor, automatisering en algemene kosten, alsmede afschrijvingen. Onder directe kosten verstaan we kosten die direct betrekking hebben op een bepaalde doelstelling, werving baten, gezamenlijke acties of beheer en administratie.

De verdeling van de organisatie kosten is gebaseerd op de tijdsbesteding per bovenstaande activiteit uitgedrukt als percentage van de salaris kosten.

In 2017 hadden de project kosten grotendeels betrekking op de doelstelling 'structurele hulp'.

De kosten voor publiciteit en communicatie kunnen of 'fondsenwervend' of 'voorlichtend en bewustmakend' dan wel beide zijn. Voor de verdeling van deze kosten wordt per kostensoort gekeken naar de activiteit en wat we met deze activiteit willen bereiken; of we willen fondsenwerven of voorlichten en bewustmaken of beide.

In 2017 hadden de kosten voor publiciteit en communicatie voor 47% betrekking op Voorlichting en bewustmaking en voor 53% op Fondsenwerving.

### **Kosten toerekening**

De toerekening van kostensoorten naar de in de staat van baten en lasten opgenomen doelstellingen gebeurt als volgt:

Lasten die direct in verband staan met één van de doelstellingen worden rechtstreeks toegerekend. Kosten waar dit niet direct voor geldt, worden door middel van een verdeelsleutel toegerekend, gebaseerd op een beoordeling van de relatieve tijdsbesteding aan deze doelstelling door de verschillende afdelingen. Deze verdeelsleutel is gekoppeld aan de kosten van deze afdelingen.

Deze is als volgt:

<b>Kostensoort</b>	<b>Doelstelling</b>	<b>Werving</b>	<b>Beheer &amp; Administratie</b>	<b>Totaal</b>
Bestuurskosten	0%	0%	100%	100%
Directie	70%	20%	10%	100%
Comm&Voorlichting	100%	0%	0%	100%
Fondsenwerving	15%	85%	0%	100%
Financiën & IT	70%	10%	20%	100%
HR	85%	0%	15%	100%
Office management	70%	10%	20%	100%

In 2016 is Dokters van de Wereld het nieuwe beleidsplan 2016-2018 gestart. In de voorgaande beleidsperiode werkte een kleiner kernteam gericht aan ondersteunen en uitvoeren van programma's. Met de groei in activiteiten wordt beheer en administratie (de interne organisatie) een groter deelgebied voor ondersteunende afdelingen. Ten opzichte van de verdeelsleutel 2016 is in 2017 op onderdelen aangepast. Een van de wijzigingen was in de kostentoerekening van HR. Om beter inzicht te geven in toerekening hebben we de categorieën verder opgesplitst, zo viel HR onder kantoor en huisvesting. We zijn een vrijwilligersorganisatie, mensen zijn de spil van onze organisatie. HR en het actief managen van vrijwilligers neemt hierdoor een prominente plek in onze programma's. Het doet daarom meer recht om HR als aparte categorie te laten zien en duidelijk toe te schrijven aan de doelstelling

Toelichting op de balans

**Materiële vaste activa**

De mutaties in de materiële vaste activa in het boekjaar 2017 zijn hieronder samengevat:

Materiële vaste activa	Zorgbussen	Database	Inventaris	Computer- apparatuur	Totaal
	€	€	€	€	€
Aanschafwaarde	126.033	62.547	48.432	63.307	300.319
Cumulatieve afschrijving	-29.522	-53.813	-10.933	-28.219	-122.487
Boekwaarde begin	<b>96.511</b>	<b>8.734</b>	<b>37.499</b>	<b>35.088</b>	<b>177.832</b>
Investerings	65.930	0	0	5.344	71.274
Desinvesterings	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	-34.052	-6.870	-9.402	-11.461	-61.785
Afschrijving desinvesterings	0	0	0	0	0
Mutaties boekwaarde	<b>31.878</b>	<b>-6.870</b>	<b>-9.402</b>	<b>-6.117</b>	<b>9.489</b>
Aanschafwaarde	191.963	62.547	48.432	68.651	371.593
Cumulatieve afschrijving	-63.574	-60.683	-20.335	-39.680	-184.272
Boekwaarde einde	<b>128.389</b>	<b>1.864</b>	<b>28.097</b>	<b>28.971</b>	<b>187.321</b>

Voor Zorgbussen wordt een afschrijvingspercentage gebruikt van 20% per jaar.

Deze worden volledig gebruikt ten behoeve van de doelstellingen.

Voor Database wordt een afschrijvingspercentage gebruikt van 20% per jaar.

De database wordt volledig gebruikt ten behoeve van de doelstellingen.

Voor Inventaris wordt een afschrijvingspercentage gebruikt van 20% per jaar.

Voor Computerapparatuur wordt een afschrijvingspercentage gebruikt van 20-33% per jaar.

De inventaris en computerapparatuur worden zowel gebruikt ten behoeve van de doelstellingen als voor de bedrijfsvoering.

**Vlottende activa**

Vorderingen

Alle vorderingen hebben, evenals op 31 december 2016, een overeengekomen looptijd korter dan één jaar.

De waarborgsom betreft een bedrag ad EUR 9.000 ten behoeve van de verhuurder van de kantoorruimte op de Nieuwe Herengracht te Amsterdam, alsmede enkele kleinere posten.

	2017	2016
	€	€
Vooruitbetaalde bedragen	34.315	0
Nalatenschappen	27.000	0
Fondation L'Oreal	45.000	0
Donoren	10.000	0
Uitkering ziekengeldverzekering	8.848	0
Te ontvangen rente	921	0

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
Overige vorderingen	0	98.056
Overlopende activa	0	18.196
Pensioen	5.184	0
<b>Overige kortlopende vorderingen</b>	<b><u>131.268</u></b>	<b><u>116.252</u></b>
Kas	2.343	1.508
Kas US \$	508	508
ABN AMRO Bank nv	89.439	87.298
ING	57.164	118.499
ASN	358.169	583.977
Kruisposten	-1.369	6.192
<b>Liquide middelen</b>	<b><u>506.254</u></b>	<b><u>797.982</u></b>

Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar.

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
<b>Continuïteitsreserve</b>		
Continuïteitsreserve per 1-1	316.111	316.111
Toevoeging/onttrekking	<u>0</u>	<u>0</u>
Continuïteitsreserve per 31-12	<u><u>316.111</u></u>	<u><u>316.111</u></u>
<b>Bestemmingsreserve</b>		
Bestemmingsreserve per 1-1	11.342	149.439
Toevoeging/onttrekking	<u>9.402</u>	<u>-138.097</u>
Bestemmingsreserve per 31-12	<u><u>20.744</u></u>	<u><u>11.342</u></u>

Het resultaat van 2017 bedraagt € 9.402 en wordt in zijn geheel toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

**Continuïteitsreserve**

De huidige continuïteitsreserve is groot genoeg om, op basis van de begroting van 2018, gedurende vijf maanden de vaste noodzakelijke organisatiekosten te dekken.

Onder noodzakelijke kosten wordt verstaan de kosten eigen fondsenwerving, de uitvoeringskosten eigen organisatie (excl afschrijvingen en eenmalige kosten) en 75% van de kosten voor voorlichting en bewustmaking.



Langlopende schulden

Langlopende schulden

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
<b>Vreemd vermogen lang</b>		
Vooruitontvangen investeringsbijdrage	128.386	100.826
Vooruitontvangen opbrengst uit loterijen en programmaverplichtingen	0	310.250
	<b><u>128.386</u></b>	<b><u>411.076</u></b>

De investeringsbijdragen zijn ontvangen ten behoeve van de zorgbus. Deze is volledig gefinancierd door de Nationale Postcode Loterij in het kader van het kortlopende project 'Zorgbuzz'.

#### **Kortlopende schulden en overlopende passiva**

Onder de kortlopende schulden bevinden zich, evenals op 31 december 2016, géén posten met overeengekomen looptijd die langer is dan 1 jaar.

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
Rotary	0	27.000
Benevolentia	0	20.000
Vermogensfondsen	55.195	0
Overige projecten en vooruitontvangen bedragen	74.890	0
<b>Te besteden tbv projecten en vooruitontvangen</b>	<b>130.085</b>	<b>47.000</b>
<b>Crediteuren</b>	<b>89.274</b>	<b>47.333</b>
Pensioen	0	14.945
Reservering vakantiegeld	36.074	35.131
Reservering vakantiedagen	28.837	29.534
Netto-loon	0	602
MdM France inzake 2015	0	75.000
MdM France inzake 2016	0	35.966
MdM France inzake 2017	10.000	0
Te betalen kosten	26.580	30.785
Overige schulden	23.386	875
<b>Overige schulden</b>	<b>124.877</b>	<b>222.838</b>
Te betalen loonheffing	25.463	48.693
<b>Belastingen en premies SV</b>	<b>25.463</b>	<b>48.693</b>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Huur huisvesting

Huurverplichtingen

Dokters van de Wereld is in oktober 2013 een huurovereenkomst aangegaan voor het kantoor aan de Nieuwe Herengracht. Deze overeenkomst eindigt op 14 oktober 2018.

Op jaarbasis bedraagt de huur € 44.394 per einde 2016; er is een borg gestort van € 9.000. Er is een aantal kleinere borgsommen gestort voor een totaal van € 1.097.

## 5.1 Toelichting op de staat van baten en lasten

Hieronder worden de specifieke posten uit de staat van baten en lasten over 2017 nader toegelicht:

### Overzicht baten

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	<b>Actueel</b>	<b>Actueel</b>
<b>Baten van particulieren</b>		
Baten van particulieren / Diverse donoren	487.169	587.216
Baten van particulieren / Nalatenschappen	96.324	50.000
Baten van particulieren / Contributie lidmaatschap	1.056	474
	<hr/>	<hr/>
<b>Baten van particulieren</b>	<b>584.549</b>	<b>637.690</b>
<b>Baten van bedrijfsleven</b>	<b>15.388</b>	<b>0</b>
<b>Baten van vermogensfondsen</b>	<b>469.256</b>	<b>446.735</b>
<b>Baten van loterijorganisaties</b>	<b>811.125</b>	<b>871.601</b>
<b>baten van subsidies van overheden</b>	<b>25.025</b>	<b>9.720</b>
<b>Baten van andere fondsenwervende organisaties</b>	<b>0</b>	<b>25.252</b>
<b>Som van de geworven baten</b>	<b>1.905.343</b>	<b>1.990.998</b>
<b>Overige baten</b>	<b>38.960</b>	<b>29.788</b>
<b>Som van de baten</b>	<b>1.944.303</b>	<b>2.020.786</b>

Alle subsidies betreffen incidentele subsidies

Overzicht lasten

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
<b>Voorlichting en bewustmaking</b>		
Perstrajecten	0	4.195
Communicatiekosten algemeen	45.831	37.442
Personeel en vrijwilligers	81.302	48.638
Organisatiekosten	85.581	145.112
	<b>212.714</b>	<b>235.387</b>
<b>Vorbereiding en coördinatie</b>		
Vorbereiding en coördinatie	131.549	0
	<b>131.549</b>	<b>0</b>
<b>Bijdrage projecten onder regie van Médecins du Monde (Mdm-F)</b>		
Noodhulp		
Syrië	10.000	12.883
Nepal	0	6.967
Griekenland	240	16.117
	<b>10.240</b>	<b>35.967</b>
Toerekening organisatiekosten	41.096	25.448
Totaal Bijdrage projecten onder regie van Médecins du Monde (Mdm-F)	<b>51.336</b>	<b>61.415</b>
<b>Directe kosten projecten onder regie van Dokters van de Wereld</b>		
Directe kosten projecten onder regie van Dokters van de Wereld		
Zorgrecht	326.923	467.891
Zorgbuzz	272.312	361.437
Migratie Response Nederland	24.317	66.867
Operatie Glimlach	183.938	276.462
Solidariteitsplan Europa	6.341	69.160
Innovatie Lab	5.239	18.383
Pleitbezorging & onderzoek	32.497	102.101
PSO	23.769	0
Zorgcafé	296.616	0
	<b>1.171.952</b>	<b>1.362.301</b>
<b>Totaal lasten programma's en pleitbezorging</b>	<b>1.567.551</b>	<b>1.659.103</b>
<b>Eigen fondsenwerving</b>		
Kosten database	123	14.008
Overige kosten	69.385	217.444
Mailing acties	49.390	49.158
Bankkosten	6.980	8.173
Personeel en vrijwilligerskosten	53.683	88.386
Organisatiekosten	63.551	12.371
	<b>243.112</b>	<b>389.540</b>

**2017**                      **2016**  
**€**                              **€**

Personeelskosten

**Personeelskosten Dokters van de Wereld**

Personeelskosten doelstellingen	942.294	844.055
Personeelskosten fondsenwerving	39.188	88.047
Personeelskosten beheer en administratie	75.092	41.705
	<b>1.056.574</b>	<b>973.807</b>

Beheer en administratie

Personeel kantoor toegelicht

Brutolonen personeel	302.906	198.697
	<b>302.906</b>	<b>198.697</b>

Sociale lasten en pensioenpremies:

Sociale werkgeverslasten personeel	68.795	39.044
Pensioenpremies personeel	8.777	30.186
	<b>77.572</b>	<b>69.230</b>

Overige personeelskosten:

Ziekteverzekering	0	26.046
Uitkering ziekteverzekering/UWV	-28.325	0
Ingehuurd personeel	4.764	101.819
Reiskosten	20.480	20.088
Opleidingskosten	507	0
Kantinekosten	11.698	0
Kosten arbodiensten	2.589	0
Werving en selectie	442	0
	<b>31.630</b>	<b>188.785</b>

**Personeelskosten**

**412.108**

**456.712**

Gemiddeld aantal werknemers

In 2017 waren gemiddeld 18,0 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband. (2016: 14,9)

## Bezoldiging

Dokters van de Wereld heeft een eenhoofdige directie.

Per 31-12-2013 is Arianne de Jong door het bestuur voor onbepaalde tijd aangesteld als algemeen directeur.

2017

*Leidinggevende topfunctionarissen A. de Jong*

Functie	Directeur	
Uren (voltijds werkweek)	40	
Omvang dienstverband	100%	
Duur	01/01-31/12	
Gewezen topfunctionaris?	nee	
Dienstbetrekking?	ja	
<i>Bezoldiging</i>		
Brutoloon/salaris		€ 72.639
Vakantiegeld		€ 5.811
Beloning		€ 78.450
<i>SV lasten (werkgeversdeel)</i>		
Pensioenlasten		€ 9.373
Totaal overige lasten en vergoedingen		€ 5.945
		€ 15.618
<i>Totaal bezoldiging</i>	<i>2017</i>	€ 94.068
<i>Totaal bezoldiging</i>	<i>2016</i>	€ 93.313

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
Afschrijving inventaris	9.402	8.620
Afschrijving computerapparatuur	11.461	7.554
Afschrijving zorgbussen	34.052	25.207
Correctie ivm doorbelastingen intern	0	-24.930
Afschrijving database	6.870	8.756
<b>Afschrijvingen</b>	<b>61.785</b>	<b>25.207</b>
Huurkosten huisvesting	53.796	49.701
Schoonmaakkosten	14.718	10.338
Overige kosten huisvesting	6.000	5.459
<b>Huisvestingskosten</b>	<b>74.514</b>	<b>65.498</b>

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
Telefoon- en internetkosten	3.704	3.331
Porti, verzendkosten etc.	1.430	1.019
Drukwerk	44	0
Kopieerkosten	4.893	3.378
Kantoorbenodigdheden	3.317	5.159
Abonnementen	511	0
Contributies	10.739	3.397
Accountants- en advieskosten	54.271	37.466
Administratiekosten	4.407	5.128
Automatiseringskosten	38.130	27.910
Diverse verzekeringen	2.899	722
Overige algemene kosten	420	736
Overige kosten	4.877	0
Vakliteratuur	397	0
Bestuurskosten	6.138	4.009
Kosten vrijwilligers	5.626	4.620
<b>Algemene kosten</b>	<b>141.803</b>	<b>96.875</b>
Doorbelasting aan doelstellingen	-565.972	-390.037
Doorbelasting aan Eigen Fondsenwerving	0	-12.371
Doorbelasting aan Voorlichting en Bewustmaking	0	-145.112
Aansluitverschil 2016	0	13.468
<b>Doorbelast binnen Dokters van de Wereld</b>	<b>-565.972</b>	<b>-534.052</b>
Kosten beheer en administratie	<b>124.238</b>	<b>101.400</b>
Totaal kosten	<b>1.934.901</b>	<b>2.158.883</b>

Toelichting op de Staat van Baten en Lasten

## BATEN

### Baten van particulieren

Op private inkomsten is minder gerealiseerd dan begroot. Begroot was €613.771 en gerealiseerd €584.549. Dit komt met name door tegenvallende opbrengsten van individuele donateurs en inkomsten uit acties derden (events) en inkomsten uit bedrijven. Het verloop van individuele donateurs was in 2017 groter dan begroot. De inkomsten op bedrijven bleef met €5.000 achter op de begroting. In 2017 zijn er nieuwe nalatenschappen bijgekomen, waardoor €30.000 meer is gerealiseerd dan verwacht.

### Baten van vermogensfondsen

De inkomsten uit de bijdragen van vermogensfondsen bleef in 2017 achter op begroting €635.000 versus €469.256. Het wordt verklaard doordat met een aantal fondsen is afgesproken dat bijdragen in 2017 worden aangemerkt als vooruit ontvangen bijdragen voor 2018. Alsmede een tegenvaller in de begrote baten van een grote private donor voor ons buitenland programma.

### Subsidies van Overheden

De inkomsten uit de bijdragen van vermogensfondsen bleef in 2017 achter op begroting €70.000 versus €25.025 gerealiseerd. Het wordt verklaard doordat contractueel is afgesproken dat bijdragen in 2017 worden aangemerkt als vooruit ontvangen bijdragen voor 2018.

## LASTEN

### Besteed aan doelstellingen

Opvallend verschil met de begroting is dat er €152.997 minder is besteed aan de projecten onder regie van Dokters van de Wereld. Dit verschil wordt deels verklaard doordat de vooruit ontvangen baten worden besteed aan projecten in 2018. Daarnaast is minder bijgedragen aan projecten onder regie van MdM Frankrijk.



### **Personeelskosten**

De personeelskosten van het kantoorpersoneel zijn ten opzichte van 2016 fors gedaald: € 412.108 in 2017 versus € 456.712 in 2016. Dit wordt mede verklaard door een afname van kosten inhuur externen. Dit wordt verklaard door het sturen op minder externe inhuur. De totale personeelskosten zijn in 2017 totaal met € 83.000 gestegen. Er is een uitbreiding geweest van het personeel ten behoeve van Fondsenwerving gericht op werving particuliere opbrengsten.

## 5.2 Resultaatbestemming

Het resultaat over 2017 ad € 9.402 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Deze bedraagt ultimo 2017 € 20.744 en staat te vrijer beschikking.

## Ondertekening van de jaarrekening

Amsterdam, mei 2018

A. de Jong, directeur

## CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Dokters van de Wereld te Amsterdam.

### A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

#### Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Dokters van de Wereld te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Dokters van de Wereld per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

#### De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Dokters van de Wereld zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

### B. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Oranje Nassaulaan 1  
1075 AH Amsterdam  
Postbus 53028  
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45  
E-mail [info@dubois.nl](mailto:info@dubois.nl)  
[www.dubois.nl](http://www.dubois.nl)  
KvK nummer 34374865

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

### **C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**

#### **Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening**

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

#### **Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening**

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 15 mei 2018

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:

J.J.H.G. Stengs RA

**1.1 Specificatie en verdeling kosten naar bestemming, totalen**

	<b>Besteed aan 2017</b>	<b>doelstellingen 2017</b>	<b>2017</b>	<b>2017</b>	<b>Actueel 2017</b>	<b>Actueel 2017</b>	<b>Actueel 2017</b>	<b>Actueel 2016</b>
	<b>Voorlichting bewustmaking</b>	<b>Vorbereiding en coördinatie</b>	<b>Structurele hulp</b>	<b>Noodhulp</b>	<b>Wervingsko sten</b>	<b>Kosten beheer en administrati e</b>	<b>Totaal werkelijk</b>	<b>Totaal werkelijk</b>
<b>Bijdrage projecten onder regie van Mé...</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10.240</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10.240</b>	<b>61.415</b>
<b>Directe kosten projecten onder regie v...</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>927.757</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>927.757</b>	<b>1.362.301</b>
<b>Voorlichting en bewustmaking</b>	<b>127.133</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>127.133</b>	<b>235.387</b>
<b>Personeelskosten</b>	<b>58.782</b>	<b>90.132</b>	<b>117.564</b>	<b>31.350</b>	<b>39.188</b>	<b>75.092</b>	<b>412.108</b>	<b>456.712</b>
<b>Eigen fondsenwerving</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>179.561</b>	<b>0</b>	<b>179.561</b>	<b>389.540</b>
<b>Huisvestingskosten</b>	<b>8.197</b>	<b>12.667</b>	<b>28.315</b>	<b>2.981</b>	<b>7.451</b>	<b>14.903</b>	<b>74.514</b>	<b>65.498</b>
<b>Algemene kosten</b>	<b>15.552</b>	<b>24.035</b>	<b>53.726</b>	<b>5.655</b>	<b>14.138</b>	<b>28.697</b>	<b>141.803</b>	<b>96.875</b>
<b>Afschrijvingen</b>	<b>3.051</b>	<b>4.715</b>	<b>44.591</b>	<b>1.109</b>	<b>2.773</b>	<b>5.547</b>	<b>61.785</b>	<b>25.207</b>
<b>Doorbelast binnen Dokters van de We...</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-534.052</b>
<b>Som der kosten</b>	<b>212.714</b>	<b>131.549</b>	<b>1.171.952</b>	<b>51.336</b>	<b>243.112</b>	<b>124.238</b>	<b>1.934.901</b>	<b>2.158.883</b>

## 2.1 Specificatie en verdeling kosten naar bestemming, gedetailleerd

	Besteed aan 2017	doelstellingen 2017	2017	2017	Actueel 2017	Actueel 2017	Actueel 2017	Actueel 2016
	Voorlichting bewustmaking	Vorbereiding en coördinatie	Structurele hulp	Noodhulp	Wervingsko sten	Kosten beheer en administrati e	Totaal werkelijk	Totaal werkelijk
<b>Bijdrage projecten onder regie van Médecins du Mo...</b>								
Noodhulp	0	0	0	10.240	0	0	10.240	35.967
Toerekening organisatiekosten	0	0	0	0	0	0	0	25.448
	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10.240</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10.240</b>	<b>61.415</b>
<b>Directe kosten projecten onder regie van Dokters v...</b>								
Structurele hulp directe kosten	0	0	927.757	0	0	0	927.757	1.362.301
	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>927.757</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>927.757</b>	<b>1.362.301</b>
<b>Voorlichting en bewustmaking</b>								
Perstrajecten	0	0	0	0	0	0	0	4.195
Communicatiekosten algemeen	45.831	0	0	0	0	0	45.831	37.442
Personeel en vrijwilligers	81.302	0	0	0	0	0	81.302	48.638
Organisatiekosten	0	0	0	0	0	0	0	145.112
	<b>127.133</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>127.133</b>	<b>235.387</b>
<b>Personeelskosten</b>								
Brutolonen personeel	42.402	65.016	84.803	22.614	28.268	59.804	302.906	198.697
Sociale werkgeverslasten personeel	10.319	15.823	20.639	5.504	6.880	9.631	68.795	39.044
Pensioenpremies personeel	1.317	2.019	2.633	702	878	1.229	8.777	30.186
Ziekteverzekering	0	0	0	0	0	0	0	26.046
Uitkering ziekteverzekering/UWV	4.249	6.515	8.498	2.266	2.833	3.966	28.325	0
Ingehuurd personeel	715	1.096	1.429	381	476	667	4.764	101.819

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	Besteed aan 2017	doelstellingen 2017	2017	2017	Actueel 2017	Actueel 2017	Actueel 2017	Actueel 2016
	Voorlichting bewustmaking	Voorbereiding en coördinatie	Structurele hulp	Noodhulp	Wervingsko sten	Kosten beheer en administrati e	Totaal werkelijk	Totaal werkelijk
Reiskosten	3.072	4.710	6.144	1.638	2.048	2.867	20.480	20.088
Opleidingskosten	76	117	152	41	51	71	507	0
Kantinekosten	1.755	2.691	3.509	936	1.170	1.638	11.698	0
Kosten arbodiensten	388	595	777	207	259	362	2.589	0
Werving en selectie	66	102	133	35	44	62	442	0
Overige personeelskosten	2.921	4.479	5.843	1.558	1.948	2.727	19.475	40.832
	<b>58.782</b>	<b>90.132</b>	<b>117.564</b>	<b>31.350</b>	<b>39.188</b>	<b>75.092</b>	<b>412.108</b>	<b>456.712</b>
Kosten database	0	0	0	0	123	0	123	14.008
Overige kosten	0	0	0	0	69.385	0	69.385	217.444
Mailing acties	0	0	0	0	49.390	0	49.390	49.158
Bankkosten	0	0	0	0	6.980	0	6.980	8.173
Personeel en vrijwilligerskosten	0	0	0	0	53.683	0	53.683	88.386
Organisatiekosten	0	0	0	0	0	0	0	12.371
<b>Eigen fondsenwerving</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>179.561</b>	<b>0</b>	<b>179.561</b>	<b>389.540</b>
<b>Huisvestingskosten</b>								
Huurkosten huisvesting	5.918	9.145	20.442	2.152	5.380	10.759	53.796	49.701
Schoonmaakkosten	1.619	2.502	5.593	589	1.472	2.944	14.718	10.338
Overige kosten huisvesting	660	1.020	2.280	240	600	1.200	6.000	5.459
	<b>8.197</b>	<b>12.667</b>	<b>28.315</b>	<b>2.981</b>	<b>7.451</b>	<b>14.903</b>	<b>74.514</b>	<b>65.498</b>
<b>Algemene kosten</b>								

Vervolg op volgende pagina.



Vervolg van vorige pagina.

	Besteed aan 2017	doelstellingen 2017	2017	2017	Actueel 2017	Actueel 2017	Actueel 2017	Actueel 2016
	Voorlichting bewustmaking	Voorbereiding en coördinatie	Structurele hulp	Noodhulp	Wervingsko sten	Kosten beheer en administrati e	Totaal werkelijk	Totaal werkelijk
Telefoon- en internetkosten	407	630	1.408	148	370	741	3.704	3.331
Porti, verzendkosten etc.	157	243	543	57	143	286	1.430	1.019
Drukwerk	5	7	17	2	4	9	44	0
Kopieerkosten	538	832	1.859	196	489	979	4.893	3.378
Kantoorbenodigdheden	365	564	1.260	133	332	663	3.317	5.159
Abonnementen	56	87	194	20	51	102	511	0
Contributies	1.181	1.826	4.081	430	1.074	2.148	10.739	3.397
Accountants- en advieskosten	5.970	9.226	20.623	2.171	5.427	10.854	54.271	37.466
Administratiekosten	485	749	1.675	176	441	881	4.407	5.128
Automatiseringskosten	4.194	6.482	14.489	1.525	3.813	7.626	38.130	27.910
Diverse verzekeringen	319	493	1.102	116	290	580	2.899	722
Overige algemene kosten	0	0	0	0	0	420	420	736
Overige kosten	536	829	1.853	195	488	975	4.877	0
Vakliteratuur	44	67	151	16	40	79	397	0
Bestuurskosten	675	1.043	2.332	246	614	1.228	6.138	4.009
Kosten vrijwilligers	619	956	2.138	225	563	1.125	5.626	4.620
	<b>15.552</b>	<b>24.035</b>	<b>53.726</b>	<b>5.655</b>	<b>14.138</b>	<b>28.697</b>	<b>141.803</b>	<b>96.875</b>
<b>Afschrijvingen</b>								
Afschrijving inventaris	1.034	1.598	3.573	376	940	1.880	9.402	8.620
Afschrijving computerapparatuur	1.261	1.948	4.355	458	1.146	2.292	11.461	7.554
Afschrijving zorgbussen	0	0	34.052	0	0	0	34.052	25.207
Correctie ivm doorbelastingen intern	0	0	0	0	0	0	0	-24.930
Afschrijving database	756	1.168	2.611	275	687	1.374	6.870	8.756
	<b>3.051</b>	<b>4.715</b>	<b>44.591</b>	<b>1.109</b>	<b>2.773</b>	<b>5.547</b>	<b>61.785</b>	<b>25.207</b>
<b>Doorbelast binnen Dokters van de Wereld</b>								

Vervolg op volgende pagina.

Vervolg van vorige pagina.

	<b>Besteed aan 2017</b>	<b>doelstellingen 2017</b>	<b>2017</b>	<b>2017</b>	<b>Actueel 2017</b>	<b>Actueel 2017</b>	<b>Actueel 2017</b>	<b>Actueel 2016</b>
	<b>Voorlichting bewustmaking</b>	<b>Voorbereiding en coördinatie</b>	<b>Structurele hulp</b>	<b>Noodhulp</b>	<b>Wervingsko sten</b>	<b>Kosten beheer en administrati e</b>	<b>Totaal werkelijk</b>	<b>Totaal werkelijk</b>
Doorbelasting aan doelstellingen	0	0	0	0	0	0	0	-390.037
Doorbelasting aan Eigen Fondsenwerving	0	0	0	0	0	0	0	-12.371
Doorbelasting aan Voorlichting en Bewustmaking	0	0	0	0	0	0	0	-145.112
Aansluitverschil 2016	0	0	0	0	0	0	0	13.468
	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-534.052</b>
<b>Som der kosten</b>	<b>212.714</b>	<b>131.549</b>	<b>1.171.952</b>	<b>51.336</b>	<b>243.112</b>	<b>124.238</b>	<b>1.934.901</b>	<b>2.158.883</b>